

De pedagoog onderbouwt de vooronderstellingen, bevindingen en conclusies die zij in haar deelonderzoek formuleert, onvoldoende. Bovendien trekt de pedagoog vergaande conclusies op basis van gemaakte tekeningen door het kind.

11-14 Uitspraak van het College van Toezicht van de Nederlandse Vereniging van pedagogen en Onderwijskundigen, hierna te noemen de NVO

Het College van Toezicht, hierna te noemen het College, bestaande uit A.J. van Montfoort (tot 1 september 2012), G.J. van Egmond, B.J. van Leeuwen, C.P. Dijkstra en L.C. Mulder (voorzitter per 1 september 2012), beraadslaagt en besluit in voltallige samenstelling.

Het College heeft het volgende overwogen en beslist omtrent de door mevrouw X, hierna te noemen klaagster, ingediende klacht tegen mevrouw drs. Y, hierna te noemen verweerster.

1 Het verloop van de procedure

Op 13 oktober 2011 ontvangt het College een klachtschrift d.d. 11 oktober 2011 met drie bijlagen van klaagster. Het College verklaart de klacht ontvankelijk. Aan verweerster wordt gevraagd om vóór 10 januari 2012 verweer te leveren. Op 6 januari 2012 ontvangt het College een verweerschrift d.d. 5 januari 2012 met vijf bijlagen van verweerster. Verweerster bericht het College dat, wanneer het College besluit om een hoorzitting te houden, zij op 15 februari 2012 niet zal kunnen verschijnen. Het College besluit in zijn vergadering van 15 februari 2012 om een hoorzitting te houden op 25 april 2012. Klaagster bericht het College dat zij op die datum is verhinderd. Het College verzoekt partijen vervolgens om op 30 mei 2012 te verschijnen. Verweerster bericht het College dat zij zal verschijnen. Klaagster bericht het College dat zij op die datum is verhinderd. Deze omstandigheid is aanleiding voor het College om het besluit, inhoudende dat het wenselijk is om partijen in elkaars aanwezigheid te horen, te heroverwegen. Het College besluit in zijn vergadering van 25 april 2012 om klaagster en verweerster in de gelegenheid te stellen tot het leveren van een tweede schriftelijke reactie. Partijen worden aldus op 10 mei 2012 geïnformeerd. Klaagster wordt verzocht bij wijze van repliek te reageren vóór 28 mei 2012. Het College ontvangt de repliek d.d. 24 mei 2012 op 29 mei 2012. Verweerster ontvangt een kopie met het verzoek om daarop bij wijze van dupliek vóór 27 juni 2012 te reageren. De dupliek d.d. 25 juni 2012 wordt op 26 juni 2012 ontvangen. Het College acht zich met klacht, verweer, re- en dupliek voldoende geïnformeerd en handhaaft zijn besluit de klacht af te doen op de stukken. In de vergadering van 27 juni 2012 vindt de afrondende behandeling plaats.

2 De feiten en het verloop van de gebeurtenissen

Klaagster heeft een zoon, A. Klaagster en A's vader zijn uit elkaar gegaan toen A. anderhalf jaar oud was. A. is bij klaagster blijven wonen. Er is een omgangsregeling. De ouders hebben meerdere rechtszaken tegen elkaar gevoerd, onder andere over de omgang. A. gaat sinds oktober 2008 niet meer naar zijn vader omdat hij (A.) dat niet meer wil. De rechtbank heeft de Raad voor de kindbescherming ('de Raad') een aantal vragen gesteld. De doelstelling van het raadsonderzoek is onder meer om er zicht op te krijgen hoe een werkbare omgangsregeling er uit zou moeten zien en of de ouders in het kader van een ondertoezichtstellingsmaatregel zouden moeten worden begeleid. Verweerster, werkzaam bij de Raad, voert in november 2009 in opdracht van de Raad een deelonderzoek uit bij klaagsters zoon A., die dan 8 jaar oud is. De doelstelling van het deelonderzoek is onder meer om meer zicht te krijgen op de band van A. met zijn ouders en of omgang met vader weer mogelijk is.

Verweerster heeft het onderzoek verricht met een FRT, een ZALC, een diagnostisch interview, projectieve vragen en tekeningen. De uitkomsten en haar bevindingen neemt zij op in een

rapportage. De reactie van vader op de conceptrapportage verwerkt zij in de rapportage. De schriftelijke reactie van moeder beslaat achttien pagina's, deze voegt zij toe als bijlage.

Klaagster is ontevreden over de wijze waarop verweerster het onderzoek heeft uitgevoerd en dient een klacht in bij het College van Toezicht.

3 De klachten

Klaagster verwijt verweerster samengevat het volgende.

I Verweerster baseert zich op informatie die van horen zeggen is. De informatie wordt niet bevestigd door eigen onderzoek. Aan de informatie verbindt zij haar eigen interpretatie. Zij presenteert haar bevindingen vervolgens als feiten. Verweerster maakt niet concreet waarop haar uitspraken berusten. De gronden voor haar uitspraken staan niet beschreven in de conclusie van het deelonderzoek. In haar conclusie motiveert zij niet hoe zij tot deze conclusie komt. In geen van de tests van het deelonderzoek komt opvallende agressie naar voren of een bedreiging voor A. De testen laten juist zien dat er met A. geen bijzonderheden zijn. Uit de tests kan daarom niet worden geconcludeerd dat er sprake is van bedreigend ontwikkelingsgevaar bij A. Verweerster maakt niet duidelijk uit welk deel van haar onderzoek de bedreiging van A. blijkt. Er is geen onderzoek gedaan naar de ouders, er is geen gezinsproblematiek geconstateerd. Verweerster heeft uitspraken van A. onderzocht niet wetende dat hij hoogbegaafd is, dat zijn vader een narcistische persoonlijkheid heeft en dat de nieuwe partner van klaagster al vanaf een jaar na de geboorte van A. bij klaagster en A. woont. Dit alles heeft verweerster in haar conclusie niet meegenomen. Haar eindconclusie kan niet wetenschappelijk worden bewezen en de testen uit het deelonderzoek onderbouwen haar bevindingen niet. Niemand in A's omgeving constateert problemen, problemen van dusdanige aard dat er sprake zou zijn van bedreigend ontwikkelingsgevaar. Om die reden kan haar eindconclusie in twijfel worden getrokken. Verweerster heeft een kokervisie. Door haar aannames, haar beeldvorming, haar interpretaties en haar persoonlijke mening heeft zij A. in gevaar gebracht. Het is immers verweerster die de bedreiging van A. probeert aan te tonen en de Raad neemt dat tot uitgangspunt. Uit psychologisch onderzoek van A. blijkt geen agressie bij A. Er wordt in dit onderzoek geen gezinsproblematiek geconstateerd en geen ontwikkelingsbedreiging bij A. Er was dus geen bedreiging. Loyaliteitsproblematiek kan echter wel ontstaan omdat er sinds de onder toezichtstelling aan A. wordt getrokken in verband met de omgangscontacten. Wanneer dit zo voortduurt is het niet uitgesloten dat er schade bij A. zal ontstaan.

Verweerster suggereert dat ouders mogen meebeslissen in de onderzoeksvragen die de Raad opstuurt naar de ouders, ouders mogen echter niet mee bepalen. Daardoor wordt het onderzoek al een bepaalde richting opgeduwd. Klaagster heeft nooit ingestemd met het deelonderzoek. Zij wilde liever dat een extern deskundige dat deed. De raadsonderzoeker maakte het klaagster daarover dermate moeilijk dat klaagster uit angst dat A. uit huis zou worden geplaatst geen tegengas heeft geboden.

De Raad geeft aan binnen een multidisciplinair team te werken en nooit alleen beslissingen te nemen. Degene die de indruk van een kind of van de ouders heeft is wel degene die de beeldvorming van deze personen inbrengt in een multidisciplinair team. Zijn of haar beeldvorming is leidend voor de anderen in dat team.

Verweerster was niet bereid om het rapport over het deelonderzoek vooraf aan ouders toe te sturen. Het is voorgelezen. Omdat klaagster en A's vader niet al tijdens het gesprek op het rapport wilden reageren maar pas na zorgvuldige lezing werd door verweerster dwingend meegedeeld dat in dat geval binnen enkele dagen een schriftelijke reactie gegeven moest worden. Deze reactie is door de ouders gegeven. Klaagster heeft daarin gemeld niet akkoord te gaan met het rapport. Er is geen enkele reactie meer van de Raad gekomen. De reactie van

ouders is gewoon aan het rapport geplakt.

II Het is niet duidelijk welke vraagstelling verweerster ten grondslag heeft gelegd aan haar verzoek aan A. om een aantal tekeningen te maken. Zij gebruikt de tekeningen ter ondersteuning in haar deelonderzoek. Verweerster past op de tekeningen van A. haar eigen interpretatie toe. Kindertekeningen mogen echter niet als wetenschappelijk bewijs worden gehanteerd omdat ze daartoe onbetrouwbaar zijn. De wetenschappelijke meningen over het gebruik van kindertekeningen verschillen. A's tekening was misleidend. Het is begrijpelijk dat A. gefrustreerd is over het spelen met zijn broertje omdat het hem door zijn vader wordt opgelegd. A. scheelt bovendien zeven jaar met zijn broertje en functioneert op een hoog cognitief niveau. Hij had geen zin in het deelonderzoek en hij wilde verweerster met zijn tekening choqueren. Verweerster heeft A's tekeningen veel te zwaar beladen terwijl daarvoor hard bewijs ontbrak. Twee onafhankelijke psychiaters hebben haar diagnose ongepast en onverantwoord genoemd. Verweersters conclusies zijn gebaseerd op een onjuiste en onvolledige beeldvorming over A.

Aldus handelend volgt verweerster de Beroepscode (Bc) niet volgens klaagster.

4 Het verweer

Verweerster voert het volgende aan.

Door de Raad wordt multidisciplinair gewerkt. Naast de teamleider en de raadsonderzoeker kan een gedragsdeskundige worden ingeschakeld voor het verrichten van een deelonderzoek. De teamleider is verantwoordelijk voor de besluitvorming op grond van de uitgebrachte rapportage. Een uit een deelonderzoek voortvloeiend advies heeft de status van een deeladvies. Het betreft een beperkt, specialistisch onderzoek dat zich richt op een specifieke vraag binnen het raadsonderzoek, bijv. de beleving en het functioneren van kinderen in een opvoedings- of echtscheidingssituatie. De vraagstelling wordt vooraf, in het multidisciplinair overleg, geformuleerd en voorgelegd aan de ouders. Dezen kunnen daarop reageren. Klaagster heeft dit niet gedaan. Toestemming van de ouders is een voorwaarde om het deelonderzoek te kunnen uitvoeren.

Bij de discussie wie het deelonderzoek moest uitvoeren is verweerster niet betrokken geweest. De uitkomsten van een deelonderzoek worden niet aan ouders toegestuurd om mogelijke misverstanden te voorkomen. Na het gesprek waarin de uitkomsten van het deelonderzoek worden toegelicht krijgen ouders het onderzoek mee. Zij kunnen daarop dan nog reageren. Een lange reactie wordt als bijlage bij het raadsonderzoek gevoegd zodat ook de rechter er van kennis kan nemen. Zo is dit ook gebeurd met klaagsters reactie.

De onderzoeksvragen zijn aan ouders per brief d.d. 14 juli 2009 meegedeeld. Vader is op 9 juli 2009 akkoord gegaan met het deelonderzoek. Klaagster heeft op 19 augustus 2009 aan de Raad gemeld dat vader A. de volgende dag zal brengen voor het deelonderzoek. In dit gesprek stelde klaagster een aantal vragen, deze zijn beantwoord. Het deelonderzoek heeft op 20 augustus 2009 plaatsgevonden. Het deelonderzoek bestond uit een eenmalig contact met M. in de spelkamer van de Raad. Verweerster heeft met A. gesproken, hem geobserveerd en getest. In het deelonderzoek is de aandacht gericht geweest op de beantwoording van de onderzoeksvragen. De gekozen onderzoeksmiddelen bleken voldoende om deze vragen te beantwoorden.

Op 16 oktober 2009 is het deelonderzoek met klaagster en met A's vader besproken en is een toelichting gegeven op de adviezen die voortvloeien uit het deelonderzoek.

Op 5 november 2009 is het conceptrapport van de Raad naar klaagster en A's vader gezonden. De schriftelijke reactie van klaagster is als bijlage bij het raadsrapport gevoegd. Op 17 november 2009 is het definitieve raadsrapport aan ouders gezonden. Op 22 december 2009 is het verzoek

van de Raad om een ondertoezichtstelling uit te spreken, door de rechtbank toegewezen.

I Verweerster heeft in haar onderzoek geen gebruik gemaakt van informanten. Verweerster kan klaagster niet volgen in haar stelling dat zij informatie 'van horen zeggen' heeft gebruikt. Verweerster heeft gestandaardiseerde en genormeerde onderzoeksmiddelen ingezet naast observaties, een diagnostisch interview, projectieve vragen en tekeningen. Daarmee is een beeld verkregen van het ontwikkelingsniveau van A. en van thema's die mogelijk spelen op onbewust niveau. De beantwoording van de onderzoeksvragen is gebaseerd op de resultaten van deze testmethodes. Verweerster is in haar woordkeus voorzichtig geweest wanneer het haar interpretaties betrof en omdat het deelonderzoek een momentopname is. Zij is desalniettemin van mening dat de conclusies konden worden gebaseerd op het onderzoeksmateriaal omdat bepaalde thema's bij A. in meerdere testen en projectieve materialen terugkeren.

Klaagster betreft het deelonderzoek op de totale ontwikkeling van A. Het deelonderzoek heeft zich echter gericht op de beleving van A. van de echtscheidingssituatie en op zijn wensen ten aanzien van de omgang met zijn vader. Omdat er geen zorgen waren over zijn cognitieve ontwikkeling en omdat A. intelligent is, is er geen daarop gericht onderzoek in het deelonderzoek gedaan. Evenmin is er persoonlijkheidsonderzoek bij de ouders gedaan in het deelonderzoek omdat dat niet het doel van dat onderzoek was.

Verweerster heeft een oordeel gegeven over de ontwikkeling van A. in de scheidingscontext en heeft deze ontwikkeling afgezet tegen de ontwikkeling van andere kinderen in een vergelijkbare situatie. Zij heeft geconcludeerd dat A. veel last heeft van het conflict tussen zijn ouders. Verweerster heeft niet geconcludeerd dat A. in zijn ontwikkeling wordt bedreigd. Dit is de conclusie geweest van de gedragsdeskundige die betrokken was bij het raadsonderzoek.

II Verweerster is van mening dat kindertekeningen als diagnostisch middel gebruikt mogen worden indien aan een aantal criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn te vinden in de literatuur. Tekeningen mogen worden gebruikt als onderdeel van een batterij tests en dienen met uiterste zorgvuldigheid en strikt binnen de context van andere gegevens geïnterpreteerd te worden. Aan verschijnselen die bij herhaling terugkeren en zodoende een thema vormen in het expressieve/projectiemateriaal mag waarde worden gehecht.

Verweerster heeft aan deze criteria voldaan. Zij heeft de tekeningen zeer zorgvuldig geïnterpreteerd, aan de hand van een handboek, en in samenhang met andere onderzoeksmiddelen gebruikt. In A's tekeningen komt het thema agressie een aantal keren naar voren. Het beeld dat van A. naar voren komt uit de tekeningen past in het beeld dat van A. naar voren komt uit alle tests gezamenlijk. Uit het totaalbeeld van alle tests tezamen komt naar voren dat er zorgen zijn over A. en de manier waarop hij wordt betrokken bij de strijd tussen de ouders, waardoor hij in een loyaliteitsconflict verkeert.

Verweerster is van mening dat zij haar conclusie voldoende heeft onderbouwd.

Verweerster is van mening dat de vraagstelling bij de tekeningen niet onduidelijk is geweest. A. liet tijdens het onderzoek niet merken dat hij met tegenzin meewerkte aan de tekeningen. Zij heeft A. gevraagd om drie huizen te tekenen. Omdat A's vader en klaagster ieder in een ander huis wonen en dit misschien verwarring voor A. zou opleveren is er voor gekozen om iets anders dan een huis te tekenen. A. koos er voor om een grote televisie te tekenen.

Klaagster noemt een groot aantal artikelen uit de Beroepscode die verweerster geschonden zou hebben. Iedere onderbouwing daarbij ontbreekt echter waardoor het voor verweerster niet mogelijk is om per artikel verweer te leveren.

Verweerster is, samengevat, van mening dat zij de Beroepscode niet heeft geschonden. Zij heeft het deelonderzoek professioneel en op de juiste wijze uitgevoerd. Zij heeft niets gedaan of

nagelaten dat de beroepsgroep of individuele collega's heeft geschaad. Zij houdt haar deskundigheid op peil, gebruikt aanvaarde onderzoeksmethoden en volgt relevante bij- en nascholing. Door een verantwoorde onderzoeksopzet en -uitvoering heeft het deelonderzoek een meerwaarde voor het raadsonderzoek opgeleverd. Uit het deelonderzoek blijkt duidelijk wat de gronden zijn waarop verweersters uitspraken berusten en op welke wijze zij tot haar conclusies is gekomen.

5 De beoordeling van de klachten

Het College neemt klachtonderdeel I en II tezamen en overweegt als volgt.

Het College stelt vast dat het onderdeel 'Beantwoording van de vraagstelling' uit het deelonderzoek verricht door verweester, integraal is overgenomen in de raadsrapportage, op de pagina's 7-10. In onderdeel 11 'Interpretatie' van de raadsrapportage worden bevindingen over A. gepresenteerd. Deze bevindingen zijn mede gebaseerd op beschrijvingen en bevindingen uit verweersters deelonderzoek.

Verweester schrijft in het deelonderzoek op pag. 7: "Interpretatie: A[...] is materieel gericht. A[...] kiest als dier een wilde papegaai. Zijn moeder is een vlinder. In vergelijking met de andere dieren die worden uitgekozen zijn zij de enige die kunnen vliegen. Een wilde papegaai kan weg vliegen. Dit zou mogelijk kunnen wijzen op bindingsproblemen."

Het College stelt vast dat verweester deze vergaande interpretatie - A. is materieel en mogelijk zijn er bindingsproblemen - onvoldoende onderbouwt.

Verweester schrijft op pag. 8: "Een lange nek zou er op kunnen wijzen dat hij zijn lichamelijke impulsen onder controle probeert te houden met denken. ... De handen die lijken op wanten, zouden mogelijk ook kunnen wijzen op agressie."

Het College stelt vast dat verweester deze veronderstellingen onvoldoende onderbouwt.

Verweester schrijft: "Doordat de ramen opgedeeld zijn in kleine hokjes straalt het geslotenheid uit. Het ontbreken van een schoorsteen zou mogelijk kunnen wijzen aan een gebrek aan interpersoonlijke warmte in zijn eigen huis. Door het tekenen van een zon geeft hij aan belang te hechten aan warmte. Mogelijk terughoudendheid om gevoelens te tonen."

Het College stelt vast dat verweester deze veronderstellingen onvoldoende onderbouwt.

Verweester schrijft: "Voor een 8-jarige jongen tekent hij een eenvoudige boom. Dat de wortels niet in de aarde eindigen zou mogelijk kunnen wijzen op een gebrek aan contact met de realiteit en suggereert mogelijk agressie."

Het College stelt vast dat verweester deze veronderstellingen onvoldoende onderbouwt.

Verweester schrijft op p. 9: "De tekening van het poppetje die de baby door het raam gooit is uitdagend en morbide. De emotie lijkt zo diep te zitten dat hij het poppetje, in tegenstelling tot de mens tekening eerder, op een primitieve manier tekent. De tekening is theatraal en fantasievol."

Het College stelt vast dat verweester de vooronderstelling dat diepzittende emoties op primitieve wijze worden getekend onvoldoende onderbouwt.

Verweester schrijft op p. 9: "A[...] omschrijft B[...] als 'een zandkorreltje' en zou hem door een raam willen gooien om 'eindelijk van hem af te zijn'. Dit is een zorgelijke ontwikkeling omdat B[...] zijn halfbroer is en daardoor een onderdeel van zijn leven zal zijn, in welke vorm dan ook."

Verweester onderbouwt de stelling dat de ontwikkeling zorgelijk is onvoldoende.

In onderdeel 11. 'Interpretatie' van de raadsrapportage wordt op p. 11 geschreven: "Ten opzichte van zijn broertje B[...] toont A[...] agressieve gevoelens, die in een tekening zelfs shockerend overkomen." Op p. 12 wordt geschreven: "Om de ontwikkeling van A[...] op het gebied van zijn agressieve uitingen ...beter te laten verlopen" Op p. 13: "...en zijn agressie ten opzichte van B[...] te leren hanteren."

Het College stelt vast dat mede op basis van verweersters deelonderzoek aan A. op p. 11 agressieve gevoelens jegens B. worden toegeschreven, op p. 12 dat A. agressieve uitingen vertoont en op p.13 dat A. hulp nodig heeft om zijn agressie ten opzichte van B. te leren hanteren. Het is aan het College niet gebleken dat verweester tegenwerpingen tegen deze formuleringen heeft gemaakt.

Op p. 13 van de raadsrapportage wordt mede op basis van verweersters deelonderzoek gesteld: "A[...] verkeert in een ernstig loyaliteitsconflict. Er is sprake van een emotionele blokkade, als het gaat om de band met zijn vader en er is sprake van extreme agressie als het gaat om B[...]."

Op p. 14 onder 11.1 Juridische vertaling wordt geschreven: "A[...] wordt ernstig in zijn ontwikkeling bedreigd."

Het College stelt vast dat onder meer dit samenstel van bevindingen leidt tot een verzoek aan de rechter om A. onder toezicht te stellen.

Onder verwijzing naar de hierboven uit het deelonderzoek aangehaalde tekstdelen stelt het College vast dat verweester aan de uitkomsten van de projectieve vragen en de tekeningen vergaande conclusies over A. formuleert.

De Beroepscode NVO (Bc) schrijft in art. 36 onder meer dat de pedagoog in duidelijke termen dient te rapporteren en dat uit de rapportage duidelijk moet blijken wat de beperkingen zijn van de uitspraken en op welke gronden de uitspraken rusten.

In art. 24 Bc staat dat de pedagoog in de samenwerking met andere professionals verantwoordelijk is voor de naleving van de beroepscode wat betreft de eigen inbreng en deelname aan de samenwerking.

In art. 25 Bc staat dat de pedagoog geen medewerking verleent aan en geen gebruik maakt van werkzaamheden van anderen die met de beroepscode in strijd zijn.

Het College stelt samenvattend vast dat verweester, door bevindingen, veronderstellingen en conclusies die zij in haar deelonderzoek formuleert onvoldoende te motiveren en door onvoldoende te waarborgen dat deze bevindingen op de door art. 36 Bc voorgeschreven wijze hun beslag in de raadsrapportage kregen, in strijd heeft gehandeld met art. 24, 25 en 36 van de Beroepscode en derhalve niet heeft gehandeld als een goed pedagoog betaamt.

Klachtonderdeel I en II zijn, samengevat en opgevat op bovenbeschreven wijze, derhalve gegrond.

6 Uitspraak

Dit alles overwegende komt het College van Toezicht tot de volgende uitspraak.

Klachtonderdeel I en II zijn, samengevat en opgevat op bovenbeschreven wijze, gegrond.

Het College waarschuwt verweester.

Aldus gedaan de 27^e juni 2012 door het College van Toezicht.

Mevrouw mr. drs. L.C. Mulder, voorzitter

Mevrouw mr. N. Jacobs, ambtelijk secretaris